

Выводы. Таким образом, в ходе исследования было выяснено, что основными причинами сопротивления персонала в процессе введения систем бюджетирования является его недоинформированность относительно будущих функциональных изменений в его работе. Для преодоления такого сопротивления руководящему персоналу необходимо грамотно подходить к освещению вопросов касающихся вознаграждения персонала вследствие успешного выполнения показателей запланированных в соответствующих бюджетах.

Кроме того было обнаружено, что для успешного введения системы бюджетирования на предприятии, необходимо проводить мотивационную политику группы персонала непосредственно занимающейся введением данной системы. Было выявлено, что наиболее сильно действующим мотивационным фактором является денежное вознаграждение по итогам работы.

Источники и литература:

1. Шаховская Л. С. Бюджетирование: теория и практика / Шаховская Л. С., Хохлов В. В., Кулакова О. Г. – М. : КНОРУС, 2009. – С.396.
2. Хруцкий В. Е. Системы бюджетирования. Семь шагов по эффективной постановке бюджетирования / Хруцкий В. Е., Хруцкий Р. В. – М. : Финансы и статистика, 2007 – С.176.

Фізлова Л.Д., Харченко В.О.

УДК 336.64

ВИТРАТИ ПІДПРИЄМСТВА, ЇХ ЗНАЧЕННЯ ТА ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ РОБОТИ ПІДПРИЄМСТВА

***Анотація.** У цій статті розглянуто сутність поняття «витрати» з точки зору вітчизняних і зарубіжних учених. Також розглянута класифікація витрат і фактори, що впливають на них. Розглянуто формування витрат на прикладі підприємства харчової промисловості та вплив операційних витрат на ефективність роботи підприємства. Для поліпшення ефективності діяльності підприємства і оптимізації витрат було запропоновано використовувати аутсорсинг - як один і популярних методів оптимізації витрат в сучасних умовах.*

***Ключові слова:** витрати, підприємство, виробництво, прибуток, аутсорсинг.*

***Аннотация.** В данной статье рассмотрена сущность понятия «расходы» с точки зрения отечественных и зарубежных ученых. Также рассмотрена классификация расходов и факторы, влияющие на них. Рассмотрено формирование расходов на примере предприятия пищевой промышленности и их влияние на эффективность работы предприятия. Для улучшения эффективности деятельности предприятия и оптимизации расходов было предложено использовать аутсорсинг - как один и популярных методов оптимизации расходов в современных условиях.*

***Ключевые слова:** расходы, предприятие, производство, прибыль, аутсорсинг.*

***Summary.** This article discusses the essence of the concept of «expenses» from the point of view of domestic and foreign scientists. Also we consider the classification of c expenses and factors affecting expenses of the enterprise. We have considered the formation of the expenditure on the example of the enterprises of the food industry. In the process of reviewing the structure of expenditures of the enterprise was detected that the operating expenses accounted for the largest part of the expenses of the enterprise and directly affect the volume of output of products, which renders a positive influence on the efficiency of the activities of the enterprise as a whole. At the enterprise occupies the largest part of the material costs among the operating expenses. The indicators of the formation the efficiency of expenses from operating activities were considered. When we have considered the company's operating expenses, it was discovered that they were formed ineffective, as the costs of the enterprise have increased, and the volume of production and financial results of the company decreased significantly. For increase of efficiency of activity of the enterprise have been proposed activities for the optimization of the expenditures of the enterprise. As one of the most popular methods of optimization of expenses of the enterprise in modern conditions it was suggested to use outsourcing. Applying the outsourcing company can considerably reduce expenses.*

***Key words:** expenses, the enterprise, production, profit, outsourcing.*

Постановка проблеми. Функціонування будь-якого виробничого підприємства завжди пов'язане з виробництвом товарів та їх реалізацією, тобто просуванням від виробника до споживача. Здійснення цих завдань було б неможливим без витрат, оскільки саме вони забезпечують господарську діяльність суб'єкта господарювання. Дослідження витрат є надзвичайно актуальним, оскільки вони обумовлюють головну мету діяльності підприємства – прибуток. Завищені витрати виробництва, і відповідно, собівартість є фактором, який знижує конкурентоспроможність продукції та гальмує вихід її виробника у ринковий простір. Зниження витрат та їх ефективне використання навпаки гарантує стабільність функціонування підприємства в ринкових умовах господарювання та більш високий рівень прибутку. До того ж якщо доходи підприємства значною мірою визначаються кон'юнктурою ринку, то витрати більш значною мірою – ефективністю діяльності самого підприємства, тобто вмінням раціонально управляти витратами та отримувати від них максимальний результат.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивченням формування витрат та їх впливу на ефективність роботи діяльності підприємства займаються як вітчизняні, так і зарубіжні вчені, а саме: М. Г. Грешака, О. С. Коцюби, А.В. Череп, О. І. Турило А.М., Кравчук Ю.Б., Турило А.А., та інші. Також

важливу роль у розв'язанні низки проблем щодо управління операційними витратами відіграють праці таких вчених: Богатіна Ю.В., Валуєва Б.І., Гуцайлюка З.В., та інших.

Аналіз останніх досліджень та публікацій показав, що на сучасному етапі розвитку склалось скрутне економічне становище для всього народного господарства України і особливо для харчової промисловості. Пошук шляхів ефективного розвитку харчової промисловості України, усунення негативних тенденцій її функціонування турбують низку провідних вітчизняних вчених. Зокрема розвиток підгалузей харчової промисловості на різних етапах досліджували такі вчені, як Борщевський П. П., Дейнеко Л. В., Заїнчковський Осіпов П. В., Прядко В. В., Сичевський М. П., Чернюк Л. Г. та інші.

Виклад основного матеріалу. Витрати – це важлива та складна економічна категорія, яка є одним з вирішальних чинників впливу на фінансовий результат діяльності суб'єктів господарювання. Тому інформація про витрати займає центральне місце в системі управління як підприємством в цілому, так і кожним його структурним підрозділом. Важливість витрат також полягає в тому, що вони є базою для формування цінової політики підприємства, характеризують рівень технології та організації виробництва, а також ефективність господарювання, яка оцінюється через порівняння витрат та результатів діяльності [8]. Величина витрат істотно впливає на формування фінансових результатів, а також є основою для оцінки ефективності діяльності підприємства.

В економічній літературі немає єдиного погляду щодо визначення поняття «витрати» та їхнього економічного змісту. Проте, при всьому розмаїтті дефініцій даного терміну, їх можна розділити на дві великі групи – трактування витрат із точки зору економічної теорії або з погляду бухгалтерського обліку, які суттєво відрізняються між собою.

Відповідно до П(С)БО 16 «Витрати», під витратами розуміють зменшення економічних вигод внаслідок виходу активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками). При цьому витрати визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для якого вони були здійснені.[1]

Різні вчені-економісти дають різне визначення категорії «витрати». Більшість з них визначають категорію «витрати», в основному, як поточні витрати підприємства, представлені показником собівартості продукції. Деякі автори розглядають «витрати» як вартість придбання необоротних активів підприємства. Так, Череп А.В. наголошує, що під витратами варто розуміти явні (фактичні, розрахункові) витрати підприємства, а під затратами зменшення засобів підприємства або збільшення його боргових зобов'язань у процесі господарської діяльності [6]. А Грещак М.Г. та Коцюба О.С. визначають витрати підприємства як обсяг використаних ресурсів підприємства у грошовому вимірі для досягнення певної мети [3].

Колектив авторів Турило А.М., Кравчук Ю.Б., Турило А.А. дають наступне визначення поняття «витрати»: витрати – це вартісне вираження абсолютної величини застосовано-спожитих ресурсів, необхідних для здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства і досягнення ним поставленої мети [4].

Складність організації виробництва, його характер, номенклатура, асортимент, що виробляється, вимагають застосування такого групування витрат, що дало би можливість скоротити роботу щодо обліку витрат і їхнього калькулювання. 1). В залежності від характеру зв'язку витрат з процесом виробництва продукції усі витрати поділяються на основні і накладні. До основних витрат відносять витрати, що безпосередньо пов'язані з виробництвом продукції. Накладні витрати пов'язані з організацією, управлінням і обслуговуванням виробництва. 2). За способом перенесення на витрати окремих видів продукції витрати поділяються на прямі і непрямі. Прямі витрати безпосередньо пов'язані з виготовленням кожного конкретного виду продукції і можуть бути обчислені прямо. До непрямих належать витрати, пов'язані з виробництвом декількох видів продукції, що включаються в собівартість за допомогою спеціальних розрахунків. 3). За ступенем впливу обсягу виробництва на рівень витрат їх поділяють на змінні і постійні. До змінних належать витрати, абсолютний обсяг яких зростає з збільшенням обсягу випуску продукції і зменшується при його зниженні. До них належать витрати на сировину і матеріали, покупні напівфабрикати, технологічне паливо й енергію, оплата праці основних робітників з відрахуванням на соціальні заходи. Постійні витрати - це витрати, загальний обсяг яких не залежить від зміни обсягу продукції в короткі проміжки часу. До постійних належать витрати, пов'язані з обслуговуванням і управлінням виробничою діяльністю цехів, а також витрати на забезпечення господарських потреб виробництва. 4). За календарним періодом витрати на виробництво поділяють на поточні й одноразові. Поточні - це витрати, періодичність яких менше одного місяця. Одноразові - це витрати, що здійснюються періодично (з періодичністю більше одного місяця) і направляються на забезпечення процесу виробництва протягом тривалого часу.

Виділяють наступні фактори, що впливають на витрати підприємства: 1) величина підприємства – це сукупна виробнича потужність, яка диференційована за видами, кількістю та максимальною віддачею наявних потенційних факторів; 2) виробнича програма – випуск продукції в межах наявної номенклатури, властивої для виробничого профілю підприємства у відповідні період функціонування; 3) глибина виробництва – визначається кількістю стадій виготовлення продукції у багатостадійному виробництві; 4) організація виробництва – стосується рівня механізації та автоматизації, видів, типів, принципів та методів виробництва на підприємстві; 5) якість факторів виробництва – включає такі елементи: матеріали та ресурси відповідної якості, технічне оснащення, персонал з високим рівнем професійної підготовки, що забезпечить високий рівень продуктивності праці; 6) зайнятість підприємства чи потенційного фактора визначається кількістю одиниць продукції, що виготовляється за певний період діяльності.[5]

На даний час ціни на продукцію вітчизняних товаровиробників досягли світового рівня, але якість цієї продукції значно поступається досягненням країн із ринковою економікою. Як результат – переважна частина продукції вітчизняних підприємств неконкурентоспроможна, а витрати на її виготовлення дуже високі. Важливою умовою успішної підприємницької діяльності є досягнення оптимального рівня витрат, що підвищує конкурентоздатність продукції, а отже сприяє довгостроковому економічному зростанню підприємства. Саме тому для суб'єкта господарювання важливого значення набуває аналіз та оцінка ефективності формування витрат, які він здійснює під час свого функціонування. Лише проаналізувавши витрати та оцінивши їх ефективність можна зробити висновок про раціональність їх формування та відповідно до цього врегулювати систему управління витратами підприємства.

Розглянемо на конкретному прикладі формування витрат підприємства. Розглянемо структуру витрат підприємства на прикладі ПАТ «Сімферопольський консервний завод ім. С.М. Кірова» (рис.1):

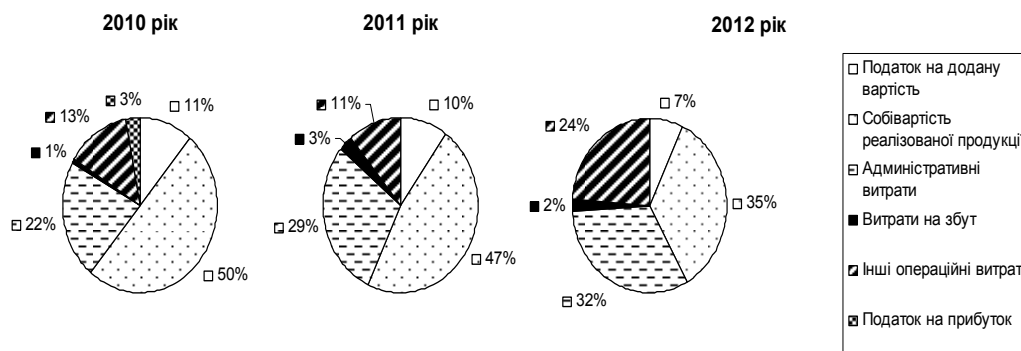

Рис. 1. Структура витрат ПАТ «Сімферопольський консервний завод ім. С.М. Кірова» за 2010-2012 рр.
Джерело: Складено автором на основі джерела 2

На підставі даного рисунку ми бачимо, що найбільшу частку серед усіх витрат підприємства мають операційні витрати, тобто витрати, пов'язані з основною діяльністю підприємства та операціями, що її забезпечують. Ці витрати формують собівартість продукції, яку воно виготовляє. Необхідно більш детально проаналізувати витрати саме від цього виду діяльності. Зобразимо склад операційних витрат на рис.2.

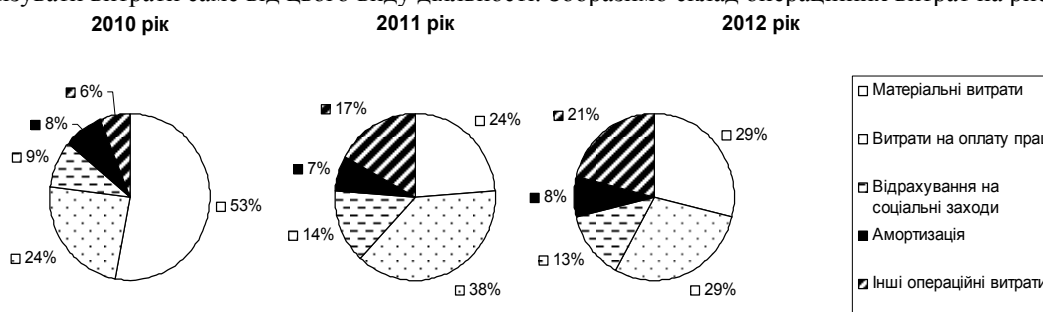

Рис. 2. Структура операційних витрат ПАТ «Сімферопольський консервний завод ім. С.М. Кірова» за 2010-2012 рр.
Джерело: Складено автором на основі джерела 2

Як бачимо, протягом аналізованого періоду найбільша частка серед операційних витрат належить матеріальним витратам, що свідчить про те, що виробництво продукції на даному підприємстві є матеріаломістким. Матеріальні витрати за цей період зменшилися, що говорить про зменшення постачання сировини та основних матеріалів, купівельних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, допоміжних та інших матеріалів, та внаслідок зменшення обсягу виробництва підприємством. Навпаки витрати на оплату праці та відрахування на соціальні заходи збільшуються, що пов'язано зі збільшенням кількості працівників на підприємстві та підвищенням мінімальної заробітної плати. З кожним роком знижується абсолютне значення відрахувань на амортизацію основних фондів. Питома вага інших операційних витрат за аналізований період збільшується.

Таким чином, збільшення витрат на підприємстві відбулося в більшій мірі за рахунок операційних витрат, що в свою чергу негативно вплинуло на фінансово-господарські результати діяльності підприємства у даний період.

Розглянемо в таблиці 1 операційні витрати, обсяг виробництва та основні фінансові результати діяльності підприємства за 2010-2012 рр.

ВИТРАТИ ПІДПРИЄМСТВА, ЇХ ЗНАЧЕННЯ ТА ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ РОБОТИ ПІДПРИЄМСТВА

Таблиця 1. Фінансові результати діяльності ПАТ «Сімферопольський консервний завод ім. С.М. Кірова» за 2010-2012 рр.

Показник	Рік			Відхилення (+,-) 2011-2010	Відхилення (+,-) 2012-2011
	2010	2011	2012		
Операційні витрати, тис. грн.	3793	3840	2862	47	-978
Обсяг виробництва, тонн	2655	1715	1543	-940	-172
Чистий дохід(виручка від реалізації), тис. грн.	1924	2051	1143	127	-908
Фінансові результати від операційної діяльності, тис.грн	30	-536	-370	-566	166
Чистий прибуток, тис.грн.	45	1	2	-44	1

Джерело: Складено автором на основі джерела 2

Таким чином, ми бачимо, що на підприємстві за аналізований період знизився обсяг виробництва. На зниження обсягу виробництва вплинуло збільшення операційних витрат на підприємстві. Операційні витрати впливають на діяльність підприємства, насамперед, за рахунок зниження поставок сировини та матеріалів, необхідних для виробництва продукції. Так само вплив на виробничу діяльність підприємства робить зниження технічного рівня виробництва на підприємстві та при підвищенні чисельності виробничого персоналу зниження продуктивності праці.

Підприємство за рахунок зниження обсягу виробництва та збільшення витрат, знижує свої результати та за останні 2 роки має збиток, що говорить про неефективне використання витрат підприємством на виробництво продукції. Чистий прибуток підприємство має не за рахунок виробничої діяльності, а за рахунок інших доходів.

Загалом ефективність формування та використання витрат від операційної діяльності можна оцінити за допомогою показників, що наведені у таблиці 2:

Таблиця 2. Ефективність формування та використання витрат від операційної діяльності ПАТ «Сімферопольський консервний завод ім. С.М. Кірова» за 2010-2012 рр.

Показники	2010 рік	2011 рік	2012 рік	Відхилення (+,-) 2011-2010	Відхилення (+,-) 2012-2011
Коефіцієнт покриття виробничих витрат	1,15	1	1,09	-0,15	0,09
Коефіцієнт окупності виробничих витрат	0,87	0,9	0,9	0,12	-
Рентабельність операційних витрат	0,01	-0,13	-0,13	-0,14	-
Чиста рентабельність операційних витрат	0,012	0,0002	0,0003	-0,0118	-0,0001

Джерело: Складено автором на основі джерела 5

Як свідчать дані таблиці виробничі витрати були сформовані досить неефективно, так як коефіцієнт покриття виробничих витрат має тенденцію до зниження протягом аналізованого періоду. Відповідно значення коефіцієнту окупності виробничих витрат звеличились протягом аналізованого періоду.

Таким чином, прибуток від операційної діяльності, який підприємство отримувало з 1 грн. операційних витрат протягом аналізованого періоду знизився і має від'ємне значення що свідчить про те, що операційні витрати значно зросли порівняно зі зростанням доходів та з 2011-2012 рр. не дивлячись на збільшення операційних витрат підприємство мало збитки від операційної діяльності відповідно. Якщо розглянути чисту рентабельність операційних витрат, то бачимо, що цей коефіцієнт є дуже низьким, та за аналізований період знижується. Це спричинене збільшенням операційних витрат і при цьому зниженням чистого прибутку.

Таким чином, розглянувши витрати, пов'язані з діяльністю підприємства, можна сказати, що операційні витрати займають найбільше місце у витратах підприємства і безпосередньо впливають на обсяг випуску продукції, що і впливає на ефективність діяльності підприємства в цілому. Розглянувши операційні витрат на зазначеному підприємстві, можна сказати, що вони були сформовані неефективно, оскільки витрати зростають, а обсяг виробництва та фінансові результати на підприємстві значно знижуються.

Для поліпшення ефективності діяльності підприємства необхідно оптимізувати витрати.

В сучасних умовах аутсорсинг є одним із популярних методів оптимізації використання ресурсів, підвищення ефективності та конкурентоспроможності організації. Аутсорсинг (від. англ. outsourcing – зовнішнє джерело) – це передавання частини функцій з обслуговування діяльності підприємства стороннім підрядникам чи постачальникам за умови гарантування ними відповідного рівня якості та ефективності їх виконання на основі трансформації чи оновлення бізнес-процесів і технологій та з можливістю переходу частини персоналу підприємства до постачальника (аутсорсера). Метою аутсорсингу як інструмента управління є підвищення ринкової вартості підприємства завдяки поліпшенню результатів його діяльності, зниженню витрат і ризиків, підвищенню конкурентоспроможності продукції через залучення зовнішніх контрагентів, які спеціалізуються на виконанні певних, як правило не профільних для підприємства, виробничо-господарських функцій.

Застосовуючи аутсорсинг, підприємство може суттєво знизити витрати, зокрема, завдяки: 1) спрощенню процесу виробничо-господарської діяльності; 2) зменшенню кількості функцій, які потребують одночасного виконання; 3) зосередженню уваги на основних видах діяльності. Передавши виконання певних функцій аутсорсеру, керівники підприємства спроможні скоротити витрати на утримання обладнання та оплату праці штатних працівників, що виконували ці функції; 4) заміні частини постійних

витрат змінними. Передавши функції встановлення та експлуатації комп'ютерної техніки зовнішнім субпідрядникам, підприємство може, зокрема, скоротити свої витрати на утримання власного персоналу, дослідити залежність між приростом обсягів діяльності та приростом витрат на обслуговування ІТ-обладнання; 5) можливості отримувати послуги у той момент, коли у підприємства виникає така потреба, наприклад, у разі непередбачених обставин, на період сезонного зростання обсягів виробництва чи при застосуванні системи постачання "точно в строк". У такий спосіб підприємство може скоротити витрати на утримання персоналу і обладнання, що використовується несистематично; 6) можливості залучення за контрактом висококваліфікованих фахівців для розв'язання певних проблем. Це дозволяє як знизити витрати на оплату праці штатних працівників, так і зменшити відрахування до пенсійного фонду і фондів соціального страхування; 7) підвищенню ефективності виконання бізнес-процесів, що передані на аутсорсинг, та вдосконаленню роботи інших внутрішніх структурних підрозділів підприємства на основі використання досвіду чи інформаційної бази аутсорсера, реалізації ініційованих ним заходів щодо поліпшення діяльності підприємства та формуванню внутрішньогосподарського конкурентного середовища [7].

Таким чином, на аутсорсинг ми передаємо весь допоміжний персонал (прибиральниці, слюсаря та ін.), при цьому маємо економію в результаті скорочення витрат, пов'язаних з фондом оплати праці, що дозволить вивільнити до 20 % витрат на оплату праці, зокрема відрахування на соціальні заходи й інші відрахування з фонду оплати праці. Ця економія дасть можливість поетапно оновити матеріально технічну базу і призведе до зниження витрат, що дозволить поліпшити ефективність діяльності підприємства.

Джерела та література:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №16 «Витрати» (зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 19.01.2000р. за 27/4248)
2. «Звіт про фінансові результати ПАТ «Сімферопольський консервний завод ім. С. М. Кірова» за 2010-2012 рр.»
3. Грещак М. Г. Управління витратами: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / М. Г. Грещак, О. С. Коцюба – КНЕУ, 2002. – 131с.
4. Турило А. М. Управління витратами підприємства Навч. посібник. / А. М. Турило, Ю. Б. Кравчук, А. А. Турило – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 120с.
5. Федель Г. Теорія виробництва і витрат/ Гюнтер Фендель; пер.з нім.під кер.наук ред. М. Г. Грещака. – К. : Таксон, 2000, – 520 с.
6. Череп А. В. Управління витратами суб'єктів господарювання. Ч. 1 : Монографія. / Череп А. В. –Х. : ВД «ІНЖЕК», 2006. – 368с.
7. Гавриленко К. Аутсорсинг як інструмент зниження витрат у системі стратегічного управління / Гавриленко К. // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – С. 104-109.
8. Скригун Н. Л. Економічна сутність категорії витрат виробництва / Скригун Н. Л. // Формування ринкових відносин в Україні – 2007 —№4 – С. 6-13 .

Тужиліна С.О., Фролов В.І.

УДК 336.717.061.1

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

Анотація. У статті наведено визначення поняттям «активи комерційного банку» та «активні операції комерційного банку». Розглянуто основи управління активами комерційного банку в сучасних умовах. Проведено аналіз обсягів активних операцій комерційних банків України за 2010-2012 роки та зроблені відповідні висновки. Проаналізовано методику управління активами на прикладі ПАТ КБ «ПриватБанк», що є одним з провідних банків України. Виявлені основні проблеми та напрямки реформування ресурсної бази вітчизняних комерційних банків.

Ключові слова: активи, активні операції, управління активами, комерційний банк.

Анотация. В статье даны определение понятиям «активы коммерческого банка» и «активные операции коммерческого банка». Рассмотрены основы управления активами коммерческого банка в современных условиях. Произведен анализ объемов активных операций коммерческих банков Украины за 2010-2012 года и сделаны соответствующие выводы. Проанализирована методика управления активами ПАТ КБ «ПриватБанк», являющегося одним из ведущих банков Украины. Выявлены основные проблемы и направления реформирования ресурсной базы отечественных коммерческих банков.

Ключевые слова: активы, активные операции, управление активами, коммерческий банк.

Summary. This article provides definitions of such terms as «asset commercial bank» and «active operations of a commercial bank». It examines the basics of asset management of commercial bank in the present conditions of banks in Ukraine. The analysis of the volume of the active operations of commercial banks in Ukraine for 2010-2012 years and has drawn a conclusion according to the data. The article shows the main reasons for changes in the volume of the active operations of the banking system of Ukraine in recent years. Identified banks that are leaders in the industry. Analyzed the methods and principles of asset management on the example of Public Joint-Stock Company «PrivatBank», which is one of the leading banks in Ukraine. The analysis of the dynamics of the composition and structure of the active operations of the bank, as well as analysis of the loan portfolio. This is done with the purpose of finding profitable ways to improve the banking sector, based on the experience of successful banks. Also are revealed the main problems of the formation and direction of the reform of the resource base of domestic commercial banks. And thereafter examined the reasons of such a